

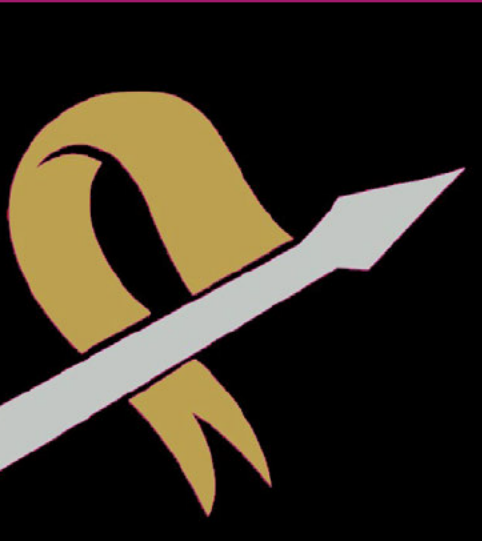

RAAHE

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2025-2029

Sisältö

1. Ehkäisevän päihdetyön perusteet ja lakisääteiset velvoitteet
2. Ehkäisevän päihdetyön toimijat ja riski- ja suojatekijät
3. Ehkäisevää päihdetyötä toteuttavat palvelut Raahessa
4. Ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet, tavoitteet ja vastuutahot vuosille 2025-2029
5. Kun huoli herää
6. Ehkäisevän päihdetyön työryhmä
7. Lähteet
8. Tilastoliitteet

RAAHE

1.

**Ehkäisevän päihdetyön
perusteet ja lakisääteiset
velvoitteet**

Ehkäisevä päihdetyö – mistä on kyse?

Ehkäisevällä päihdetyöllä edistetään hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta paitsi yksilöiden ja yhteisöjen jokapäiväisessä elämässä niin myös laajemmin yhteiskunnassa

Alkoholista, huumeista, tupakka- ja nikotiinituotteista sekä rahapelaamisesta aiheutuu monenlaisia haittoja käyttäjän itsensä lisäksi läheisille, muille ihmisille, yhteisöille ja yhteiskunnalle.

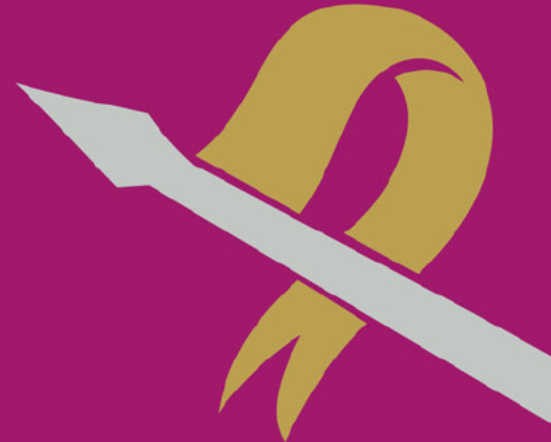
Terveydelliset, sosiaaliset ja taloudelliset haitat heikentävät työn tuottavuutta sekä kuormittavat kuntien ja hyvinvointialueiden palveluita ja taloutta. Kunnat ja hyvinvointialueet ovat avainasemassa ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa.

Ehkäisevän päihdetyön perusteet

Ehkäisevällä päihdetyöllä

- vahvistetaan päihteiden ja tupakka ja -nikotiinituotteiden käyttöön sekä rahapelaamiseen vaikuttavia suojaavia tekijöitä sekä poistetaan tai vähennetään riskitekijöiden vaikutusta,
- vaikutetaan päihteisiin, tupakka- ja nikotiinituotteisiin ja rahapelaamiseen liittyviin tietoihin ja asenteisiin sekä riippuvuusongelmia kokevien ihmisten perusoikeuksien toteutumiseen
- ehkäistään ja vähennetään alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden, huumausaineiden sekä päihtymiseen käytettävien lääkkeiden käyttöä ja rahapelaamista sekä niistä aiheutuvia terveydellisiä, sosiaalisia ja taloudellisia haittoja yksilöille, yhteisöille ja yhteiskunnalle.

Käytännössä ehkäisevää päihdetyötä tehdään vähentämällä päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja rahapeliin kysyntää, saatavuutta ja tarjontaa toimiviksi todetuilla menetelmillä, viestinnällä ja vahvistamalla ehkäisevän työn rakenteita.

Ehkäisevää päihdetyötä ohjaavat lait ja ohjelmat

Alkoholilaki (1102/2017) sisältää alkoholipitoisten aineiden valmistukseen, tuontiin, myyntiin, markkinointiin ja käyttöön liittyvät säännökset.

Tupakkalaki (549/2016) tavoitteena (1 §) on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Tupakkalaki koskee tupakkatuotteiden lisäksi tupakan vastikkeita, tupakkajäljitelmiä, tupakointivälineitä sekä sähkösavukkeita ja nikotiininesteitä.

Huumausainelaki (373/2008) ja Laki huumausainelain muuttamisesta valvotaan huumausaineita, kuluttajamarkkinoilta kiellettyjä psykoaktiivisia aineita ja huumausaineiden lähtöaineita.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021), terveydenhuoltolaki 1326/2010 ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014 määrittävät myös ehkäisevään päihdetyöhön järjestämistä ja toteuttamista.

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015

Ehkäisevää päihdetyötä ohjaavat lait ja ohjelmat

- **Kansallinen riippuvuus- ja päihdestrategia (STM 2021)** linjaa Suomessa tehtävää päihde- ja mielenterveystyötä vuoteen 2030 saakka. Ehkäisevän päihdetyön osalta strategia korostaa erityisesti päihde- ja riippuvuusongelmien varhaista tunnistamista sekä vähentämisen ja lopettamisen tukea laajasti eri palveluissa sekä palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden lisäämistä.
- **Ehkäisevän päihdetyön ohjelma (STM 2021)** tukee kunnissa ja alueilla tehtävää lakisääteistä työtä. Toimintaohjelma nostaa esille mahdollisuuksia tehdä vaikuttavaa, laaja-alaista sekä kustannustehokasta ehkäisevää päihdetyötä käytännössä.
- **Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden järjestämissuunnitelma 2023–2025** ohjaa palvelujen järjestämiseen liittyvää toimintaa. Tavoitteena on vahvistaa ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluja. Toimintoja uudistamalla vastataan muun muassa mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden kasvavaan palveluiden tarpeeseen. Kumppanuus ja ennaltaehkäisevä työ kuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden yhteistyötahojen kanssa on tärkeää.

RAAHE

2.

Ehkäisevän päihdetyön
toimijat ja riski- ja suojatekijät

Ehkäisevän päihdetyön toimijat

Kuntien vastuulla on edistää ehkäisevää päihdetyötä eri hallinnonaloilla varhaiskasvatuksesta kouluihin ja oppilaitoksiin sekä nuorisotyöhön ja muihin vapaa-ajan ympäristöihin, työllisyys- ja kotouttamispalveluita tai yhdyskuntasuunnittelua unohtamatta.

Hyvinvointialueilla tulee huolehtia paitsi kuntien ja hyvinvointialueen työn yhteensovittamisesta sekä kuntien tuesta, mutta myös siitä, että ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan eri-ikäisten ihmisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Lisäksi tarpeen on sopia sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten asiantuntijuuden käytöstä kuntayhteistyössä.

Päättäjät ovat avainasemassa ehkäisevän päihdetyön mahdollistajina, edistäjinä ja puolestapuhujina niin kunnissa kuin hyvinvointialueillakin.

Järjestöt, seurakunnat ja uskonnolliset yhteisöt tekevät monipuolista ehkäisevää päihdetyötä tarjoamalla matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, mielekästä päihteetöntä toimintaa ja vertaistukea sekä tietoa ehkäisevän päihdetyön menetelmistä tai viestimällä riskeistä.

Poliisi puolestaan tekee ehkäisevää päihdetyötä esimerkiksi puuttumalla alaikäisten päihteiden käyttöön, ehkäisemällä humalajuomisesta aiheutuvia haittoja partioimalla yöaikaan ravintoloiden sulkeutuessa, ohjaamalla rattijuopumuksesta kiinnijääneet hoidon piiriin, oppilaitosyhteistyöllä ja viestimällä.

Muista valvontaviranomaisista alkoholi- ja ympäristöterveydenhuollon tarkastajilla on merkittävä rooli ehkäisevässä työssä elinkeinon vastuullisen toiminnan valvojina. Käytännössä he tukevat esimerkiksi kunnissa toteutettavaa Pakka-toimintamallia ohjaamalla elinkeinotoimijoita vastuulliseen vähittäismyyntiin ja anniskeluun sekä toimimalla yhteistyössä paikallisten ehkäisevän päihdetyön toimijoiden kanssa.

Ehkäisevän päihdetyön toimijat

Paikalliset elinkeinotoimijat huolehtivat vastuullisesta myynnistä ja anniskelusta käytännössä. Tehokkaan ikärajavaivonnan ja päihtyneille anniskelun kiellon tai muun vastuullisen toiminnan toteuttaminen on viime kädessä vähittäismyynnin ja anniskeluravintoloiden vastuulla.

Media voi puolestaan nostaa esiin päihteen, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja rahapelaamisen riskejä ja haittoja sekä herätellä yhteisöjä toimintaan sekä motivoida avun hakemiseen.

Asukkailla on yhteisön jäsenenä ja palveluiden käyttäjinä tärkeä rooli ehkäisevässä päihdetyössä – siihen vaikuttavassa päätöksenteossa, toiminnan tietopohjan vahvistamisessa sekä sen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Aukkaat voivat tuoda esiin kokemuksiaan ja havaintojaan ympäristössä havaitsemistaan haitoista, toimivista palveluista tai palveluiden epäkohdista. Aukkaat voivat myös tuoda esiin havaintojaan elinkeinon vastuullisuustoiminnasta, kuten ikärajavaivonnasta. Aukkaita voidaan kuulla esimerkiksi asukasraadeissa.

Tunnistettuja riski- ja suojatekijöitä

Riskitekijöitä

- Ihmissuhteiden ongelmat, ero
- Stressi
- Nivelvaiheet
- Kaveripiirin vaihtuminen
- Kasvuympäristön haasteet ja turvattomuus
- Kiusaaminen
- Huono itsetunto
- Helppo saatavuus
- Yksinäisyys
- Toimeentulon ja työllistymisen ongelmat

Suojaavia tekijöitä

- Joustava mielenterveys
- Perheen hyvä vuorovaikutus
- Terveet elämäntavat
- Laadukkaat terveys- ja sosiaalipalvelut
- Mielekäs tekeminen ja yhteenkuuluvuus
- Tieto päihteiden käytön riskeistä
- Tarpeellisuuden tunne
- Osallisuus
- Stigmaa vähentävät asenteet

RAAHE

3.

**Ehkäisevää päihdetyötä
toteuttavat palvelut
Raahessa**

Varhaislapsuus, koulut ja oppilaitokset

Varhaiskasvatus

- Subjetiivinen oikeus, turvalliset aikuiset, virikkeellinen toiminta, tunnetaitokasvatus sekä terveellinen ravinto
- Vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukeminen
- Kasvun ja oppimisen haasteiden varhainen tunnistaminen. ja tutkimuksiin ohjaaminen.
- Vanhemmuuden tukeminen lapseen liittyvissä asioissa

Koulut ja oppilaitokset

- Opetussuunnitelmaan kuuluvat sisällöt, kuten terveystieto ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen suunnitelmallinen harjoittelu
- Ryhmäytykset
- Opiskeluhoito (terveydenhoitajat, kuraattorit ja koulupsykologit sekä opetushenkilöstö)
- Kiusaamiseen puuttumisen toimintamalli
- Poissaolojen ehkäiseminen, varhaisen puuttumisen malli ja huoliprosessi oppilaan tueksi
- Tarvelähtöiset infot ja teemapäivät kouluilla
- Hyvän tuulen askeleet ja hyvinvoinnin vuosikello
- Hyvinvointi- ja kasvatustietäjä
- 2.asteen oppilaitoksissa omia päihdetoimintamalleja sekä teemakuukausia esim. hyvinvointiin, tunnetaitoihin, turvallisuuteen ja päihdekasvatukseen
- Oppilaskuntien välinen yhteistyö oppilaitosten kesken

Nuorisotyö

- Nuorisotilojen päihdetoimintamallit. Tilat, toiminnot ja tapahtumat ovat päihdeettömiä, savuttomia ja energiajuomattomia
- Jalkautumiset/yökatupäivystykset
- Koulu-jalkautumisia alakouluilla, yläkouluilla ja 2.asteella. Vaihtuvat hyvinvointiteemat
- Teemaillat Ept-viikolla nuorisotiloilla
- Time out –toiminta, omin jaloin –toimintamalli ja Ankkuri-toiminta
- Nuorisotyössä on käytössä Pakka -toimintamalli (ostokokeet 1krt/vuosi)
- Tehostettu nuorisotyö

Poliisi

- Hoito syytteen sijaan - menetelmä
- Moniammatillinen Ankkuri-toiminta varhaisen puuttumisen keinona
- Koulupoliisi ennaltaehkäisevään koulu- ja oppilaitostyöhön
- Partiotyö

Harrastusmahdollisuudet lapsille ja nuorille

Raahen kaupungin tarjonta

- Liikuntapalvelujen monipuoliset sisä- ja ulkoliikuntapaikat sekä ryhmät liikkuva Raahе
- Nuorisopalveluiden maksuton vapaa-ajan toiminta
- Kirjastopalvelut lainattava materiaali ja tapahtumat
- Kulttuuripalveluiden tapahtumat. Kaikukortti.
- Musiikkiopiston musiikkileikkikoulut
- Raahen opiston kurssit
- Harrastamisen suomenmalli
- Toimintapassi kuudesluokkalaisille ja lastenparlamentti -toiminta

Seura- ja yhdistystoiminta

- Urheiluseurat ja nuorisoyhdistykset tarjoavat monipuolista liikunta- ja kerhotoimintaa vapaa-aikaan. Kattava valikoima lajeja.

Aikuisuus

Työpaikoilla ja oppilaitoksissa on omat päihdetoimintamallit. Työpaikkojen sosiaalinen yhteisö tukee ja seuraa. Työterveyshuollon tuki. Raahen kaupungin Te-palvelut työttömille työllistymisen tueksi.

Yhdistys, seura ja yhteisötoiminta

- Psyykeen jäsentupa ja viikkotoiminta
- Järjestöt, seurat ja seurakunnat tarjoavat harrastus ja kohtaamistoimintaa
- AA -toiminta
- Naapuriavun kehittäminen, Commu

Raahen kaupungin palvelut aikuisten vapaa-aikaan

- Liikuntapalvelujen tarjonta Liikkuva raahela linkki
- Erityisryhmien liikuntapassit (uimahalli, Raahela)
- Kulttuuripalvelut tarjoaa keikkoja, näytöksiä ja museoita (tapahtumatalon linkki)
- Raahela-opiston luennot sekä laaja harrastusmahdollisuus kursseilla
- Kirjastopalvelut
- Kaikukortti Kulttuuri kuuluu kaikille ja kulttuurikaveri -toiminta.

Ikäihmiset

Raahen kaupunki

- Kulttuuritarjonta: museot, tapahtumat
- Sijaisopettajat/Raahe-opiston opettajana toimivia eläkeläisiä
- Raahe-opisto kurssit ja luennot
- Liikkuva raahe: terveysliikunnan ryhmät ja senioripassi

Järjestöt ja eläkeläisyhdistykset

- Toimintaa, retkiä ja tapahtumia yhteisöllisyyden tukemiseksi
- Erilaiset liitot esim. diabetes, astma/keuhko, kuulo, muisti
- Psyyke: kulttuurikaveri toiminta, aamupala ja viikkotoiminta

Vammais- ja vanhusneuvostot

- Edunvalvonta ja asioiden edistäminen
- Virkistystoiminta
- Vanhustenviikko

Seurakunnat ja kirkolliset toimijat

Raahen seurakunta ja helluntaiseurakunta järjestävät monipuolista toimintaa lapsille, nuorille ja aikuisille.

Raahen seurakunta

Päiväkerhot, perhekerhot, rippileirit, viikkotoiminta, tapahtumat ja diakoniatyö

- Walk in -terapia
- Tehostettu nuorisotyö
- Linkki [Raahen seurakunnan verkkosivuille](#)

Raahen helluntaiseurakunnan järjestämä toiminta

- Säännöllinen viikkotoiminta
- Linkki [Raahen helluntaiseurakunnan verkkosivuille](#)

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen palvelut

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Pohde tarjoaa palveluita kaikenikäisille ja monenlaisessa elämäntilanteessa oleville. Päihdeasioiden puheeksiotto kattaa jokaisen ikäryhmän palvelut.

- Äitiys- ja lastenneuvola
- Koulu- ja opiskeluterveydenhoito, opiskeluhuolto
- Perhekeskus lapsien ja perheiden palvelut
 - Lapsiperheiden palveluohjaus
 - Kotiin annettavat palvelut
 - Kasvatus- ja perheneuvonta
- Lastensuojelu
- Reittis kohti hyvinvointia palvelut
- Aino neuvonta, hyvinvointipiste neuvorassi (ohjausta, tietoa ja tukea kokonaisvaltaisesti terveyteen liittyvissä asioissa) **SULJETTU TOISTAISEKSI**

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen palvelut

- Raahen, Pyhäjoen ja Siikajoen Päihde- ja riippuvuuspalvelut
- Ohjautuminen sote keskusten kautta
- Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, aikuisten mielenterveyspalvelut
- Tuettu asuminen
- Aikuisten sosiaalihuollon palvelut
 - Ohjautuminen Pohteen Oulun eteläisen ja Rannikon alueen aikuissosiaalityön neuvonnan kautta
 - Kuntouttava työtoiminta esim. Woimala toiminta; ryhmät ja yksilöohjaus
- Työttömien terveystarkastukset
- OmaPohde Chat
- Ryhmät eri sairauksien ympärillä: diabetes, sydän
- Ikäihmisten palvelut, Pohde
- Ikäneuvola: Terveystarkastus ja puheeksiotto
- Sosiaali- ja terveyskeskus (hoitajan ja lääkärin vastaanotot)

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen palvelut

- [Sosiaali- ja terveystalveluiden neuvonta](#)
- [Lapsiperheiden palveluohjaus](#)
- [Ikäihmisten palveluohjaus](#)
- [Työikäisten sosiaalipalvelut](#)
- [Mielenterveyspalvelut](#)
- [Lastenneuvola](#)
- [Äitiysneuvola](#)
- [Pitkääikaissairaiden palveluohjaus](#)
- [Lääkärin ja hoitajan vastaanotto](#)

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

RAAHE

4.

**Ehkäisevän päihdetyön
tavoitteet ja toimenpiteet
vuosina 2025-2029**

Tavoitteet

- Vähentää vapen, nikotiinipussien ja nuuskan houkuttelevuutta sekä tukea aikuisten puuttumista näiden käyttöön
- Vahvistaa lasten ja nuorten saamaa tukea tarvitsemisissaan asioissa
- Vanhemmuuden tuki ja tiedon lisääminen
- Vähentää yksinäisyyttä ja muita tunnistettavia riskitekijöitä joka ikävaiheessa
- Tuetaan kolmannen sektorin toimijoita ehkäisevässä päihdetyössä
- Aikuisten ja ikäihmisten tietoisuuden lisääminen päihdehaitoista ja päihhteettömien elintapojen tukeminen. Virkeästi arjessa –hanke kehittää hyvinvointia tukevia vapaaehtois- ja ryhmätoimintoja.
- Raahe on mukana vuosina 2025-2025 toteutettavassa Nuorten navigaattori – hankkeessa, jonka tavoitteena on kehittää ja tehostaa huumevalistuksen sisältöjä ja menetelmiä.
- Säilyttää ja tiivistää yhteistyötä ja verkostotyötä

Toimenpiteet

- Jatketaan tiedotusta, koulutusta ja ennaltaehkäisevää työtä, erityisesti vape, nuuska sekä nikotiinipussit. Vanhempien aktivointi, tiedon lisääminen ja kasvatuksen tukeminen. Tuetaan vanhempia rajojen asettajana.
- Koulujen tehostettu puuttuminen ja vanhempien tiedottaminen.
- Raahen kaupungin toiminta-avustusta saaville nuoriso-, liikunta- ja urheiluseuroille avustuksen ehtoihin ehkäisevän päihdetyön toimintaohjeen laatiminen.
- Liikuntapaikkojen järjestäminen nikotiinittomiksi esim. Tupakkapaikkojen tarpeellisuuden arviointi.
- Varhaiskasvatuksen ja opetuksen tuen uudistuksen myötä lisäresurssia.
- Voimaannu vanhempana verkosto, Ept-työryhmän ja Hyte-työryhmän järjestämät luennot, tilaisuudet, tapahtumat ja kampanjat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä vanhemmuuden tueksi. Tiedotuksen lisääminen eri-ikäisille päihdehaitoista.
- Hankkeet ja kehittämistyö: Nuorten navigaattori, Virkeästi arjessa ja jaksamisen jäljillä -hanke. Kehittämistyön jalkauttaminen käytäntöön.

Kun huoli herää

Jos sinulla herää huoli läheisesti tai itsesi puolesta seuraavista palveluista ja sivustoilta saat apua, tukea ja ajantasaista tietoa.

Pohde palveluohjaus

[Lapsiperheiden palveluohjaus - Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue](#)

[Mielenterveyskuntoutujien palveluohjaus - Pohde](#)

[Reittis – Kohti hyvinvointia -verkkosivusto on julkaistu - Pohde](#)

Etsivä nuorisotyö

[Etsivä - Etusivu](#)

Omahoito nettilinkit

[Alkoholin käytön riskit - AUDIT — Päihdelinkki](#)

[Oma-apusivusto kannabiksen käytön hallintaan - Kannabis.eu](#)

[MIELI Suomen mielenterveys ry: kohti parempaa mielenterveyttä](#)

[Ehkäistään päihde- ja peliongelmiä jo ennen kuin ne syntyvät | Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry](#)

Palveluita, tekemistä ja toimintaa

[Raahen kaupunki](#)

[Raahen seurakunta - Raahen seurakunta](#)

[PSYYKE - Raahen Psyyke ry](#)

Ehkäisevän päihdetyön työryhmä

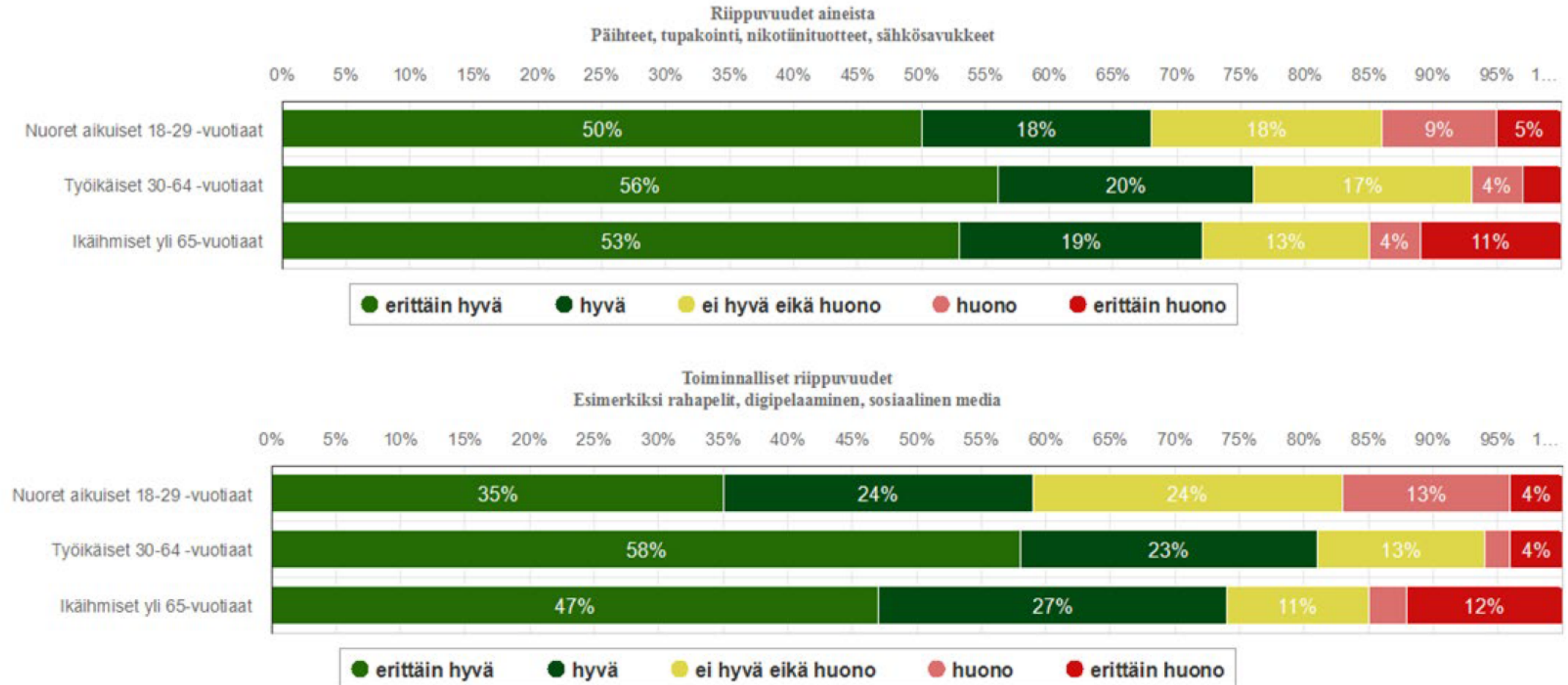
- Katja Mathlin, hyvinvointikoordinaattori. Raahen kaupunki
- Milka Perttu, nuoriso-ohjaaja. Raahen kaupunki
- Henna Leskinen, nuoriso-ohjaaja. Raahen kaupunki
- Päivi Antinoja, kasvatusohjaaja. Koulutuskeskus Brahe
- Mikko Sjöberg, Poliisi
- Anne-Maria Tokola, rehtori. Raahen kaupunki
- Anne Rautio, toiminnanjohtaja. Ensi- ja turvakoti
- Nina Lukinmaa, toiminnanohjaaja. Psykye
- Sanna Polus, erityisopettaja. Raahen kaupunki
- Minna Vuolukka, varhaiskasvatus päällikkö. Raahen kaupunki
- Kati Bäckman, rehtori. Raahen kaupunki.
- Satu Alapere, vastuuyksikkö päällikkö. Pohde

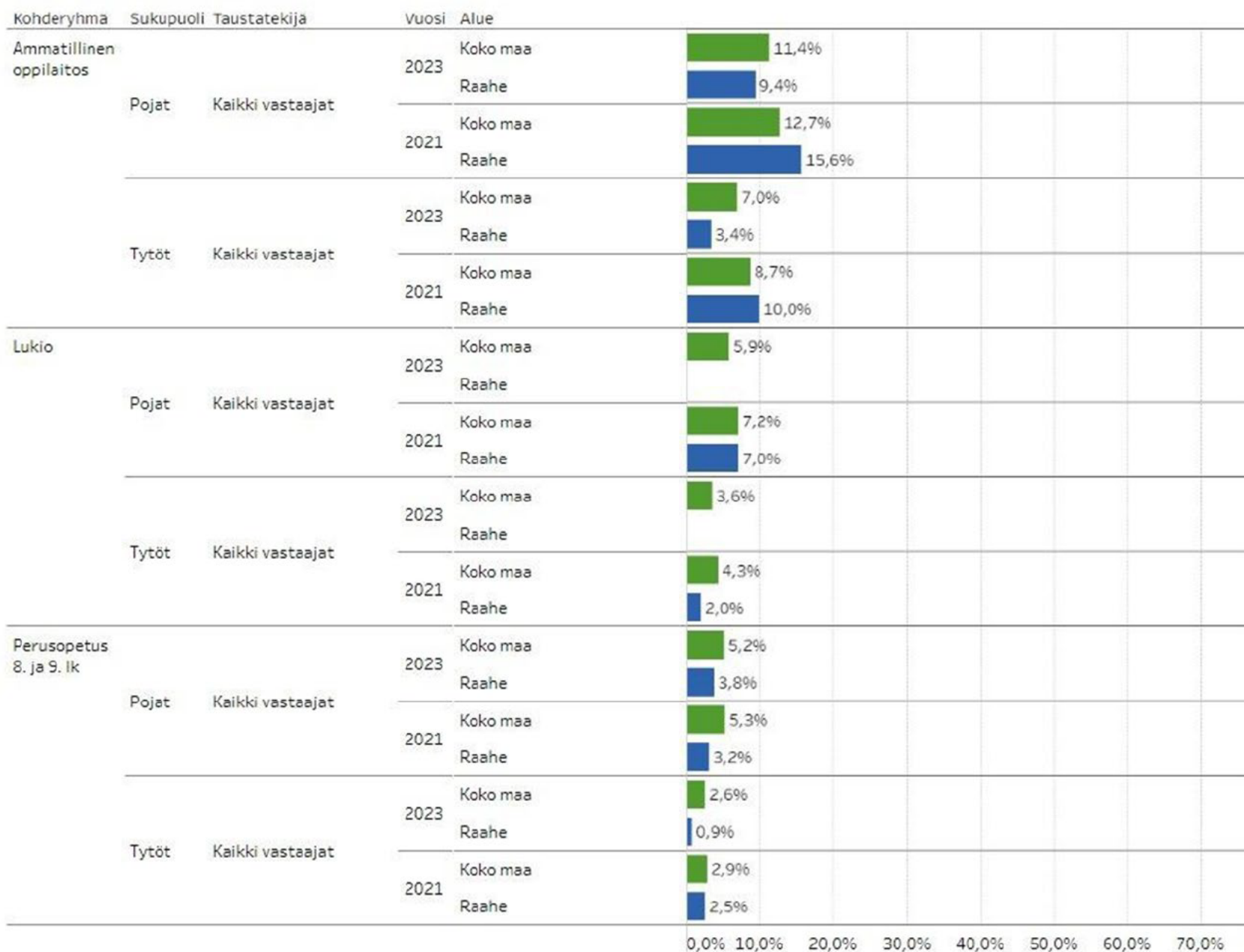
Lähteet

- Ehkäisevä päihdetyö - opas kunnille ja hyvinvointialueille
[Ehkäisevä päihdetyö – opas kunnille ja hyvinvointialueille](#)
- Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015
<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2015/523>

Tilastoliitteet

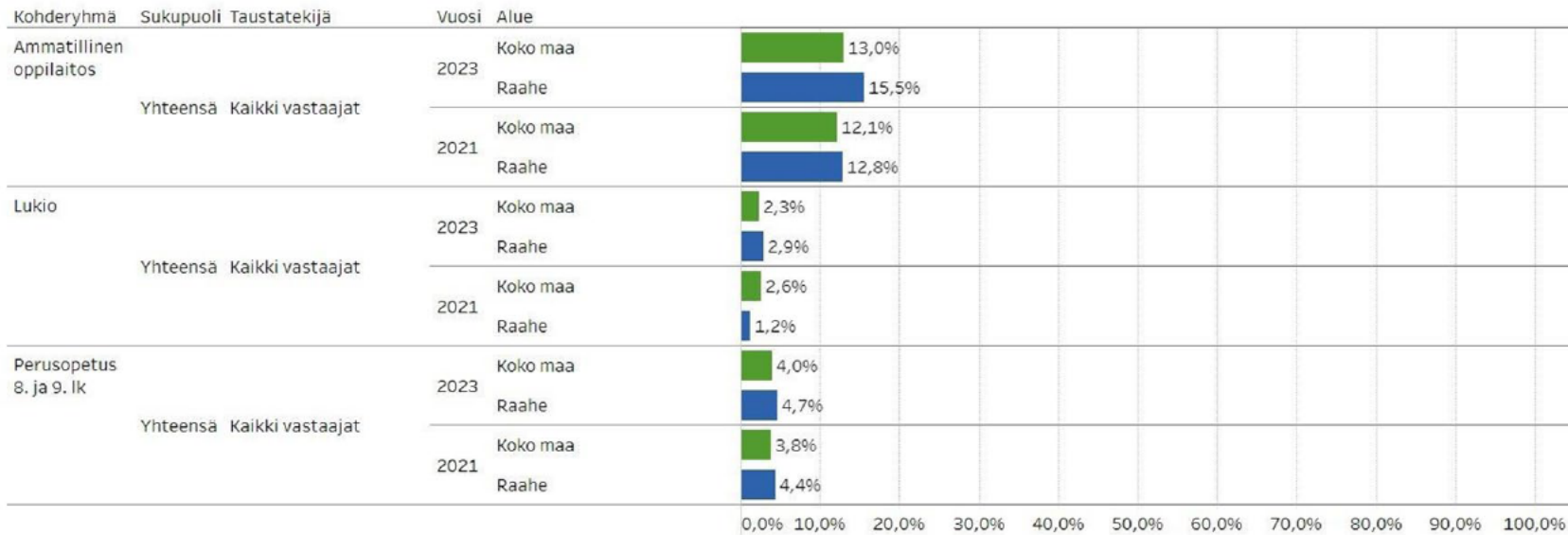
Käyttää alkoholia viikoittain

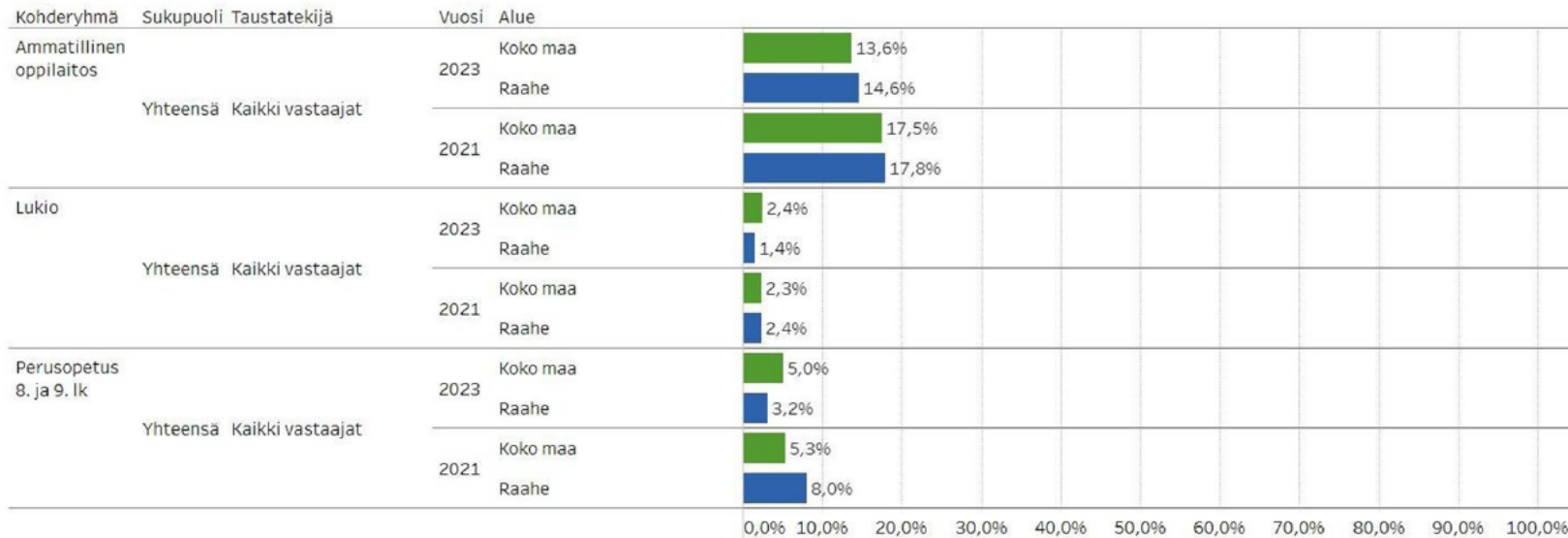
Alkoholia viikoittain käyttävien määrä vähentynyt.

Nuuskaa päivittäin

Tupakoi päivittäin

Nuuskan käyttö
lisäntynyt kaikilla
kouluasteilla

Päivittäinen tupakointi
vähentynyt kaikilla
kouluasteilla

Kouluterveyskysely

